

VÁCLAV PÍCL

náměstek pro řízení sekce vzdělávání
Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

Praha, 1. listopad 2018
Č. j.: MSMT-33861/2018-1

Vážená paní ředitelko,
Vážený pane řediteli,

dne 18. října 2018 Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (dále jen MŠMT) zveřejnilo Výroční zprávu o činnosti školského ombudsmana. Ze zprávy vyplývá, že v průběhu celého roku jsou stále nejčastějšími dotazy, s nimiž se žadatelé na pana ombudsmana obracejí, vztahové záležitosti mezi dospělými (šikana, mobbing, bossing ať již uvnitř školy – pedagogové mezi sebou či mezi pedagogy a vedením, tak také vztahy zřizovatel proti vedení školy) – cca 25% všech dotazů. Tazatelé jsou odkazováni nejprve na jednání se samotným vedením škol, pokud toto nefunguje, tak na zřizovatele, případně na Českou školní inspekci. Každá stížnost či podnět jsou řešeny individuálně a specificky podle povahy daného problému.

Zdravé (pozitivní, přátelské) klima ve školách se stalo hlavním tématem školního roku 2017/2018. Vyplynulo z charakteru stížností v minulém školním roce. Hlavní příčinou většiny problémů, na které si stěžovali pedagogové, rodiče i žáci, bylo nezdravé (negativní, nepřátelské) klima ve školách. Nedobré vztahy mezi účastníky školního procesu (učitelé, žáci, rodiče) se projevily ve stížnostech na vedení škol, jednotlivé pedagogy, vedly i k nevhodnému chování žáků a studentů, k šikaně.

Při šetření šikany ombudsmanem ve školách bylo často zjištěno, že jsou školy, které šikanu řeší nedostatečně. Obvykle nepřikládají význam prvním, často skrytým, náznakům šikany. Řešení přichází až ve chvíli, kdy se šikana projeví ve formě fyzického napadení. Ani postih agresorů není adekvátní a neodpovídá metodickému pokynu MŠMT. Častá je také obava pedagogů, aby se o problémech nedozvědělo vedení školy, které často nevhodné chování žáků a studentů považuje za selhání pedagoga. Ve škole, kde je důvěra mezi zaměstnanci a vedením, takové obavy neexistují.

Zpráva poukazuje také na skutečnost, že řada škol nedostatečně využívá dostupné dokumenty ministerstva, které mohou při řešení situací se šikanou spojených pomoci. Posíláme Vám tedy pro informaci Vaši i Vašich pedagogů jejich aktuální přehled.

1. **Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních č. j. 21291/2010-28** - aktualizovaná příloha č. 7 – **Kyberšikana** - MŠMT v roce 2017 novelizovalo přílohu metodického doporučení k primární prevenci – konkrétně oblast kyberšikany. Tato příloha zahrnuje praktický návod pro školy, jak preventivně působit ve svém prostředí, jak postupovat v souladu s platnou legislativou, čeho se vyvarovat či na koho se případně obrátit, pokud se s daným problémem škola setká a neumí situaci sama řešit. Je ke stažení zde: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/socialni-programy/metodicke-dokumenty-doporuzeni-a-pokyny>. Podle šetření Univerzity Palackého v Olomouci z roku 2014 se s kyberšikanou setkalo každé druhé dítě, nyní se statistiky pohybují kolem 60%. Z šetření České školní inspekce z roku 2016 vyplynula obdobná čísla. Současně dochází ke kyberšikaně vůči pedagogům. Oběťmi kybernetického útoku se stalo 21,73 % českých učitelů, což potvrdil Národní výzkum kyberšikany českých učitelů, do něhož se dle zprávy z roku 2016 zapojilo více než 5 100 učitelů základních a středních škol ze všech krajů ČR. Výzkum uskutečnilo Centrum prevence rizikové virtuální komunikace Pedagogické fakulty UP ve spolupráci se společnostmi O2 Czech Republic a Seznam.cz. Doporučujeme i navštívit webové stránky www.e-bezpeci.cz, kde najdete řadu metodických materiálů, návodů a dat z výzkumů, které můžete ve své praxi využít.
2. MŠMT rozšířilo a zpřesnilo opatření k řešení šikany a kyberšikany ve školách tím, že aktualizovalo a zveřejnilo **Metodický pokyn k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních** k dispozici zde: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/socialni-programy/metodicke-dokumenty-doporuzeni-a-pokyny>.
3. **Od září 2017 školský zákon zajišťuje lepší ochranu jak žáků, tak pedagogických pracovníků** před fyzickými i psychickými útoky. Podle zjištění České školní inspekce z let 2014 až 2015 se na středních školách setkalo se slovní agresí vůči pedagogovi 36% škol, s fyzickou agresí dokonce téměř 5% škol. MŠMT se proto rozhodlo uvedenou situaci řešit legislativně. Podobná úprava práv pedagogických pracovníků při výkonu jejich pedagogické činnosti stanovena doposud nebyla. Zákon tak akcentuje právo na ochranu před fyzickým násilím a psychickým tlakem. Školský zákon definuje formulaci zvlášť závažného zaviněného porušení školského zákona, kdy je ředitel školy povinen v uvedeném případě žáka střední školy vyloučit. Jde o hrubé a opakované slovní či fyzické projevy násilí na ostatních žácích, nebo také na učitelích. V případě žáků, kteří by se dopustili takového zvlášť závažného zaviněného porušení školského zákona a kteří ještě plní povinnou školní docházku, musí ředitel školy kontaktovat Odbor sociálně-právní ochrany dětí. Ten pak musí případ řešit. Současně je v obou případech ředitel povinný nahlásit takové chování také státnímu zastupitelství, které bude postupovat v rámci svých kompetencí.
4. MŠMT připravilo k uvedeným opatřením také pomůcku pro ředitele škol, aby věděli, jak v konkrétních situacích postupovat. Jde o metodické doporučení, ve kterém jsou popsány anonymizované konkrétní případy a možnosti jejich řešení. Metodickou pomůcku MŠMT školám distribuovalo v roce 2017, najít ji lze i na webu MŠMT - **Pomůcka k nově zakotveným právům a povinnostem pedagogických pracovníků** viz: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/socialni-programy/metodicke-dokumenty-doporuzeni-a-pokyny>.

5. Školy mohou každoročně i nadále žádat ve standardním dotačním řízení na podporu aktivit v oblasti prevence rizikového chování, který je vždy v červnu vyhlášován zde: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/socialni-programy/dotacni-programy-a-certifikace>.
6. MŠMT dále nabízí školám nástroj, který napomáhá při řešení rizikového chování žáků – **Individuální výchovný plán** (známý pod názvem Smlouvy s rodiči): <http://www.msmt.cz/vzdelavani/zakladni-vzdelavani/metodicke-doporuceni-msmt-pro-praci-s-individualnim>.
7. Národní institut pro další vzdělávání nabízí školám různé programy a semináře pro učitele zaměřené na problematiku řešení vztahových záležitostí ve školách a třídách. Aktuální přehled naleznete zde: <http://www.nidv.cz>.
8. MŠMT také **certifikuje programy** primární prevence rizikového chování, které nabízí nejrůznější organizace, s cílem zpřehlednění kvalitních a osvědčených programů prevence. Informace o procesu certifikací a přehled certifikovaných programů naleznete zde: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/socialni-programy/certifikace-programu-primarni-prevence-1>.

Vážená paní ředitelko, vážený pane řediteli, pevně věřím, že uvedený přehled bude užitečnou pomůckou pro řešení případných problémů ve Vaší škole.

Přeji Vám do Vaší práce, která je mnohdy právě díky vztahovým problémům komplikovaná, mnoho úspěchů.

S pozdravem

Mgr. Václav Pícl
náměstek pro řízení sekce vzdělávání